

16

HOOFDSTUK

Wettelijke regelingen in verband met de jaarrekening

- 16.1 Onder de werking van boek 2 titel 9 van het burgerlijk wetboek vallen ondernemingen die gedreven worden in de vorm van een NV, BV, coöperatieve vereniging of een onderlinge waarborgmaatschappij.
- 16.2 Onder het financieel verslag verstaan we de financiële stukken die jaarlijks door het bestuur van de rechtspersoon schriftelijk moeten worden opgesteld. Deze stukken bestaan uit de volgende drie onderdelen.
- Het jaarverslag;
 - de jaarrekening;
 - de overige gegevens.
- 16.3 De jaarrekening bestaat uit een balans, een winst- en verliesrekening en een toelichting op deze stukken.
- Het jaarverslag is het verslag dat het bestuur van de rechtspersoon opstelt. In dit verslag wordt een uiteenzetting gegeven met betrekking tot de gang van zaken in het afgelopen boekjaar, de verwachtingen van het bestuur ten aanzien van de toekomst en belangrijke gebeurtenissen die zich na afloop van het boekjaar hebben voorgedaan.
- 16.4
- a We spreken van een structuurvennootschap wanneer het eigen vermogen van de vennootschap ten minste € 16 miljoen bedraagt, het aantal werknemers minstens 100 is en er krachtens wettelijke verplichting een ondernemingsraad is ingesteld.
 - b In een structuurvennootschap ligt de bevoegdheid tot het vaststellen van de jaarrekening bij de Raad van Commissarissen.
 - c De vergadering van aandeelhouders van een structuurvennootschap heeft het recht om de jaarrekening goed te keuren of af te keuren. Veranderingen kunnen door de vergadering niet worden aangebracht.
- 16.5
- a In de wet worden de rechtspersonen naar klein, middelgroot en groot ingedeeld.
 - b Kleine rechtspersonen
 - De waarde van de activa volgens de balans met toelichting is niet groter dan € 4,4 miljoen.
 - De netto-omzet over het boekjaar bedraagt exclusief BTW en kortingen niet meer dan € 8,8 miljoen.
 - Het gemiddelde aantal werknemers over het boekjaar bedraagt niet meer dan 50.

Middelgrote rechtspersonen

- De waarde van de activa volgens de balans met toelichting is niet groter dan € 17,5 miljoen.
- De netto-omzet over het boekjaar bedraagt exclusief BTW en kortingen niet meer dan € 35 miljoen.
- Het gemiddelde aantal werknemers over het boekjaar bedraagt niet meer dan 250.

Grote rechtspersonen

- De waarde van de activa volgens de balans met toelichting is groter dan € 17,5 miljoen.
- De netto-omzet over het boekjaar bedraagt exclusief BTW en kortingen meer dan € 35 miljoen.
- Het gemiddelde aantal werknemers over het boekjaar bedraagt meer dan 250.

- 16.6 a De jaarrekening heeft tot doel, volgens normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd, een zodanig inzicht te geven, dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent het vermogen en het resultaat, alsmede, voor zover de aard van de jaarrekening dit toelaat, omtrent de solvabiliteit en de liquiditeit van de rechtspersoon.
- b De aard van de jaarrekening stelt ons meestal niet in staat om de solvabiliteit en de liquiditeit van de rechtspersoon te beoordelen.
- Een onderneming is solvabel wanneer bij liquidatie (opheffing) uit de opbrengst van de bezittingen alle schulden kunnen worden voldaan. Hiervoor zouden gegevens over de liquidatiewaarde van de activa in de jaarrekening moeten voorkomen. De jaarrekening is echter opgesteld op basis van voortzetting van het bedrijf (going concern).
- De liquiditeit van de onderneming kan evenmin uit de jaarrekening worden afgeleid omdat hiervoor gegevens nodig zijn over de stromen van ontvangen en uitgegeven liquide middelen. Deze gegevens komen niet voor in de jaarrekening. Uit de jaarrekening kan wel de statische liquiditeit worden afgeleid, maar dit is een minder goede maatstaf om de liquiditeit te beoordelen.
- 16.7 Met getrouw wordt bedoeld dat er een nauwkeurige weergave van de werkelijkheid moet worden gegeven. Stille en geheime reserves zijn daarom niet toegestaan. Stelselmatig betekent dat er continuïteit moet zijn in de wijze waarop de jaarrekening wordt opgesteld en de activa zijn gewaardeerd. Dus niet op een andere waarderingssysteem overstappen om het resultaat in een gewenste richting te beïnvloeden. Om vergelijking mogelijk te maken moeten steeds de cijfers van het voorgaande jaar worden vermeld.
- 16.8 Als grondslagen voor de waardering van activa in de jaarrekening komen in aanmerking de verkrijgings- of de vervaardigingsprijs en voor materiële vaste activa en voorraden, tevens de actuele waarde.

- 16.9 a De vier beginselen die bij de waardering van activa in acht moeten worden genomen zijn:
- Het voorzichtigheidsbeginsel.
 - Het realisatiebeginsel.
 - Het continuïteitsbeginsel.
 - Het bestendigheidsbeginsel.
- b
- Het voorzichtigheidsbeginsel: bij toepassing van de waardering moet voorzichtigheid worden betracht. Dit beginsel houdt in dat verliezen onmiddellijk worden geboekt op het moment dat ze geconstateerd worden.
 - Het realisatiebeginsel: voor winsten geldt dat ze slechts in de jaarrekening worden opgenomen voor zover ze al daadwerkelijk zijn verwezenlijkt (gerealiseerd)
 - Het continuïteitsbeginsel: bij de waardering wordt uitgegaan van de veronderstelling dat de werkzaamheden van de rechtspersoon worden voortgezet. Als dit niet het geval is moet dit in de toelichting worden vermeld waarbij moet worden aangegeven wat de gevolgen zijn voor vermogen en resultaat.
 - Het bestendigheidsbeginsel: de rechtspersoon dient een vaste gedragslijn te volgen bij het opstellen van de jaarrekening. Hiermee wordt bedoeld dat bij het bepalen van vermogen en winst niet elk jaar andere grondslagen worden gebruikt. Alleen wegens gegronde redenen mogen de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorafgaande boekjaar zijn toegepast. De reden voor de verandering moet in de toelichting worden uiteengezet.
- 16.10 a De activa op de balans worden onderverdeeld naar vast en vlottend. Dit is afhankelijk van het feit of de activa al dan niet bestemd zijn om de werkzaamheden van de rechtspersoon duurzaam te dienen. Voor vaste activa geldt het duurzame dienen van de activiteiten wel, bij vlottende activa is het duurzame karakter afwezig.
- b Onder de vaste activa worden afzonderlijk opgenomen de immateriële, de materiële en de financiële vaste activa.
- c Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, vorderingen, effecten, liquide middelen en, voor zover ze niet onder de vorderingen zijn opgenomen, de overlopende activa.
- 16.11 a Enkele immateriële vaste activa zijn emissiekosten, kosten van onderzoek en ontwikkeling en goodwill.
- b Immateriële vaste activa mogen alleen worden geactiveerd wanneer er ook ten aanzien van deze activa daadwerkelijk betalingen zijn verricht.
- c Een wettelijke reserve is een reserve die volgens de wet verplicht moet worden opgenomen in de balans, wanneer de rechtspersoon immateriële vaste activa activeert.
- d Wettelijke reserves moeten worden opgenomen om te voorkomen dat de rechtspersoon uitkeringen doet aan de aandeelhouders ten laste van de vermogenstoename die ontstaan is door het activeren van immateriële vaste activa of door het herwaarderen van activa.

- 16.12 a Goodwill is een vergoeding die bij een overname wordt betaald voor de extra winstgevendheid van de overgenomen onderneming.
- b Er is sprake van goodwill wanneer de overnameprijs hoger is dan de intrinsieke waarde van de overgenomen onderneming.
- 16.13 a We spreken van een deelneming wanneer deelgenomen wordt in het vermogen van een andere rechtspersoon om ten dienste van de eigen werkzaamheden te komen tot een duurzame band met de andere rechtspersoon. Ook wanneer de rechtspersoon als volledig aansprakelijke vennoot optreedt in een vennootschap onder firma of een commanditaire vennootschap is er sprake van een deelneming.
- b Van een deelneming is pas sprake wanneer de kapitaalverschaffing minstens 20% van het kapitaal van de andere rechtspersoon is.
- c Een dochtermaatschappij is een rechtspersoon waarin op de algemene vergadering van aandeelhouders meer dan de helft van de stemrechten kunnen worden uitgeoefend. Dit kan dus via het bezit van een meerderheid van de aandelen, maar ook via het bezit van bij voorbeeld prioriteitsaandelen.
- 16.14 a Een geconsolideerde jaarrekening is de jaarrekening waarin de activa, passiva, baten en lasten van de rechtspersonen en vennootschappen die een groep of groepsdeel vormen, als één geheel worden opgenomen.
- b De verplichting tot consolidatie bestaat wanneer er sprake is van een dochtermaatschappij. Dit is een maatschappij waarin op de algemene vergadering van aandeelhouders meer dan de helft van de stemrechten kunnen worden uitgeoefend.
- 16.15 a De herwaarderingsreserves ontstaan wanneer activa hoger worden gewaardeerd dan hun resterende vervaardigingsprijs of resterende verkrijgingsprijs.
- b Ten aanzien van de herwaarderingsreserves vermeldt de wet: 'De rechtspersoon die een actief herwaardeert op een hoger bedrag, neemt op de balans een herwaarderingsreserve op ter grootte van het verschil tussen de boekwaarde van voor en na de herwaardering.'
- c De wet verplicht tot het aanhouden van deze reserves, om te voorkomen dat er winst kan worden uitgekeerd uit de vermogenstoename die ontstaat door het herwaarderen van activa. Deze bepaling is opgenomen ter bescherming van de crediteuren van de onderneming. De onderneming ziet door het simpel opwaarderen van activa haar vermogen toenemen. Een toename van het vermogen zou dan als winst kunnen worden aangemerkt en uitgekeerd kunnen worden aan de aandeelhouders.
- 16.16 Voorzieningen worden op de balans opgenomen om de volgende in de wet omschreven redenen.
- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
 - Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.
 - Gelijkmatige spreiding van lasten over een aantal boekjaren. Een voorbeeld hiervan is de voorziening voor onderhoud.

- 16.17 a IFRS betekent International Financial Reporting Standards
- b De hoofddoelstelling van IFRS is uniformering van de financiële verslaggeving.
- c Het grote voordeel van IFRS bij consolidatie is dat nieuw overgenomen bedrijven gemakkelijker in het rapportagesysteem van de groep kunnen worden ingevoegd.
- 16.18 Onder het groepsvermogen wordt het totale eigen vermogen (inclusief aandeel van derden) verstaan van de maatschappijen die gezamenlijk een groep vormen.
- 16.19 Bij een categorische indeling van een resultatenrekening zijn de kosten ingedeeld naar kostensoort.

De verschillende kostensoorten zijn:

- kosten van grond;
- kosten van duurzame productiemiddelen;
- kosten van grond- en hulpstoffen;
- kosten van arbeid;
- kosten van diensten van derden;
- kosten van belastingen;
- kosten van vermogen.

- 16.20 Bij een functionele indeling van een resultatenrekening worden de kosten ingedeeld op basis van de functies van de verschillende afdelingen van de onderneming, zoals inkoop, productie, verkoop, planning, administratie, enzovoort.